

NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE 2021

Nedbemanning og lavere mangel på arbeidskraft under koronakrisen

Av Audun Gjerde¹

Sammendrag

NAV's bedriftsundersøkelse kartlegger etterspørselen etter og mangel på arbeidskraft, både fylkesvis, innenfor den enkelte næring, og for enkeltyrker. I årets undersøkelse har vi også spurt om i hvilken grad koronakrisen har påvirket bemanningen.

Overnattings- og serveringsvirksomhet har i størst grad fått sin bemanningssituasjon negativt påvirket av koronakrisen, i form av permitteringer og oppsigelser. Samtidig har virksomheter innen helse- og sosialtjeneste og undervisning i størst grad oppbemannet som følge av korona-situasjonen. Andelen virksomheter som har måttet permittere og/eller si opp ansatte som følge av koronakrisen er høyest i Oslo. Nordland har høyest andel virksomheter som ikke har fått bemanningssituasjonen direkte påvirket på grunn av koronakrisen.

Våren 2021, om lag ett år etter starten av koronakrisen, har vi på bakgrunn av virksomhetenes svar estimert mangelen på arbeidskraft til 46 000 personer. Målt i antall personer er mangelen på arbeidskraft 4 750 lavere enn i 2020, og 13 450 lavere enn i 2019. Mangelen på arbeidskraft er størst innen helse- og sosialtjeneste, etterfulgt av bygge- og anleggsvirksomhet og eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting. Bygge- og anleggsvirksomhet og informasjon og kommunikasjon har det strammeste arbeidsmarkedet, målt som forholdet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting.

Ser vi på enkeltyrker er det som tidligere år størst mangel innen ulike helseyrker som sykepleiere, helsefagarbeidere og spesialsykepleiere. I tillegg er det stor mangel på blant annet tømrere og snekkere, betongarbeidere, rørleggere og VVS-montører, serviceelektronikere, sveisere og elektrikere, samt programvareutviklere.

Andelen bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer er størst innen helse- og sosialtjeneste, etterfulgt av bygge- og anleggsvirksomhet. Det er høyest andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer i Møre og Romsdal, etterfulgt av Vestland. Samtidig er andelen lavest i Agder.

Nettoandelen virksomheter som forventer økt sysselsetting det neste året er størst innen informasjon og kommunikasjon, etterfulgt av bygge- og anleggsvirksomhet og bergverksdrift og utvinning. Det er høyest nettoandel i Nordland, Vest-Viken og Øst-Viken, mens nettoandelen er lavest i Møre og Romsdal.

.....
¹ Takk til analyse- og statistikk-kontaktene ved alle NAVs fylkeskontor for bidraget til gjennomføring av datainnsamlingen for undersøkelsen.
.....

Innledning

Det siste året har arbeidsmarkedet vært preget av nedstenginger og smittevernstiltak. Etter en rekordhøy arbeidsledighet i fjor vår har situasjonen bedret seg betydelig, men koronakrisens effekter på arbeidsmarkedet gjør seg i aller største grad fremdeles gjeldende. Fjorårets undersøkelse ga et øyeblikksbilde av situasjonen på arbeidsmarkedet rett før koronakrisen for alvor gjorde seg gjeldende i Norge.² Årets undersøkelse gir dermed en indikasjon på hvordan koronakrisen har påvirket etterspørselen og mangelen på arbeidskraft, og hvordan virksomhetene vurderer framtidsutsiktene etter hvert som smittevernsrestriksjonene lettes.

Bedriftsundersøkelsen kartlegger etterspørselssiden av arbeidsmarkedet. Undersøkelsen gir et øyeblikksbilde av virksomhetenes etterspørsel etter arbeidskraft, og gir innsikt i eventuelle vansker med å skaffe den etterspurte kompetansen. Kunnskap om hvilke typer kompetanse arbeidsgivere har problemer med å få tak i er viktig for at NAV skal kunne yte god service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere. Informasjonen om bedriftenes behov for ulike typer arbeidskraft, og hvilke stillinger det er vanskelig å få kvalifiserte søkere til, bruker vi for å estimere mangel på arbeidskraft.

I tillegg gir undersøkelsen innsikt i virksomhetenes bemanningsbehov framover. NAVs sysselsettingsbarometer viser om bedriftene venter å øke, redusere eller å ha samme antall ansatte det kommende året. Virksomhetenes forventninger til fremtidig sysselsetting tar temperaturen i arbeidsmarkedet og gir en pekepinn på hvilken utvikling vi kan vente oss i månedene som kommer. I årets undersøkelse har vi i tillegg kartlagt hvordan virksomhetenes bemanningssituasjon har blitt påvirket av koronasituasjonen.

Undersøkelsen gjennomføres blant et representativt utvalg av alle landets offentlige og private virksomheter. Utvalget er trukket fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 11 143 virksomheter svarte på undersøkelsen, og

det gir en svarprosent på 70. Svarene samles inn fylkesvis. Undersøkelsen ble gjennomført fra 2. februar til 26. mars i år. Resultatene presenteres både nasjonalt og region/fylkesvis, samt etter næring. Regionene følger den nye regionstrukturen i NAV, som stort sett følger de nye regionstrukturene som tredde i kraft 01.01.2020. Unntaket er Viken som i NAV er delt i to områder; Vest- og Øst-Viken. Vest-Viken består av Buskerud samt Asker og Bærum, mens Øst-Viken består av Østfold og de resterende kommunene i Akershus. Lunner kommune inngår i NAV Hadeland som tilhører NAV Innlandet. Selv om Lunner kommune geografisk sett tilhører Viken, inngår Lunner derfor i de fylkesvise resultatene for Innlandet.

Hovedtendenser

Rekrutteringsproblemer

I alt svarer 17 prosent av virksomhetene at de har hatt problemer med å få tak i rett kompetanse de siste tre månedene (figur 1). Dette er noe lavere enn i fjor. 11 prosent oppgir at de ikke fikk ansatt noen, mens 6 prosent oppgir at de ansatte noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Virksomhetene med rekrutteringsproblemer blir bedt om å oppgi om rekrutteringsproblemene skyldes for få kvalifiserte søkere på stillingen(e), eller om det skyldtes andre årsaker. 14 prosent av bedriftene oppgir at de hadde rekrutteringsproblemer på grunn av for få kvalifiserte søkere, mens 3 prosent oppgir at det skyldtes andre årsaker (figur 2).

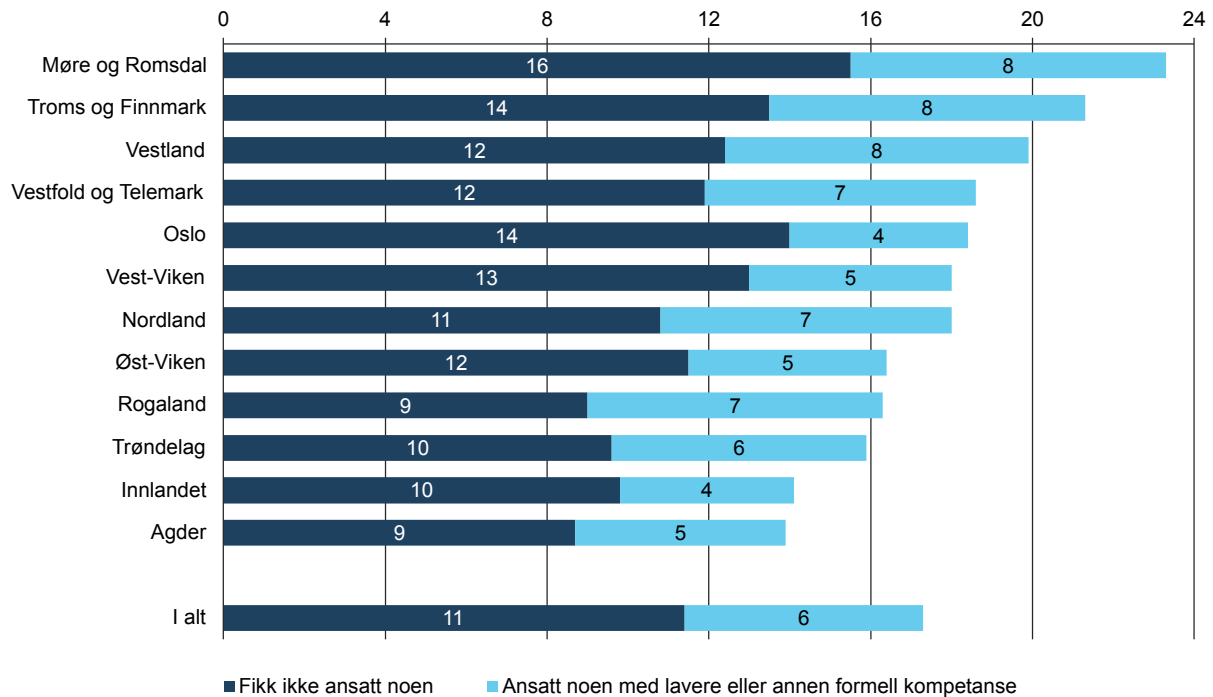
Virksomhetene i Møre og Romsdal, Troms og Finnmark, samt Vestland oppgir i størst grad å ha hatt rekrutteringsvansker de siste tre månedene (figur 1). Virksomhetene i Agder og Innlandet melder om minst problemer. Andelen med alvorlige rekrutteringsproblemer er størst i Møre og Romsdal, etterfulgt av Vestland (figur 2).

Mangel på arbeidskraft

På bakgrunn av virksomhetenes besvarelser har vi estimert mangelen på arbeidskraft våren 2021 til 46 000 personer (tabell 1). Dette er 4 750 færre enn på samme tid i fjor, og 13 450 færre enn i 2019. Siden dette er en utvalgsundersøkelse, er det usikkerhet

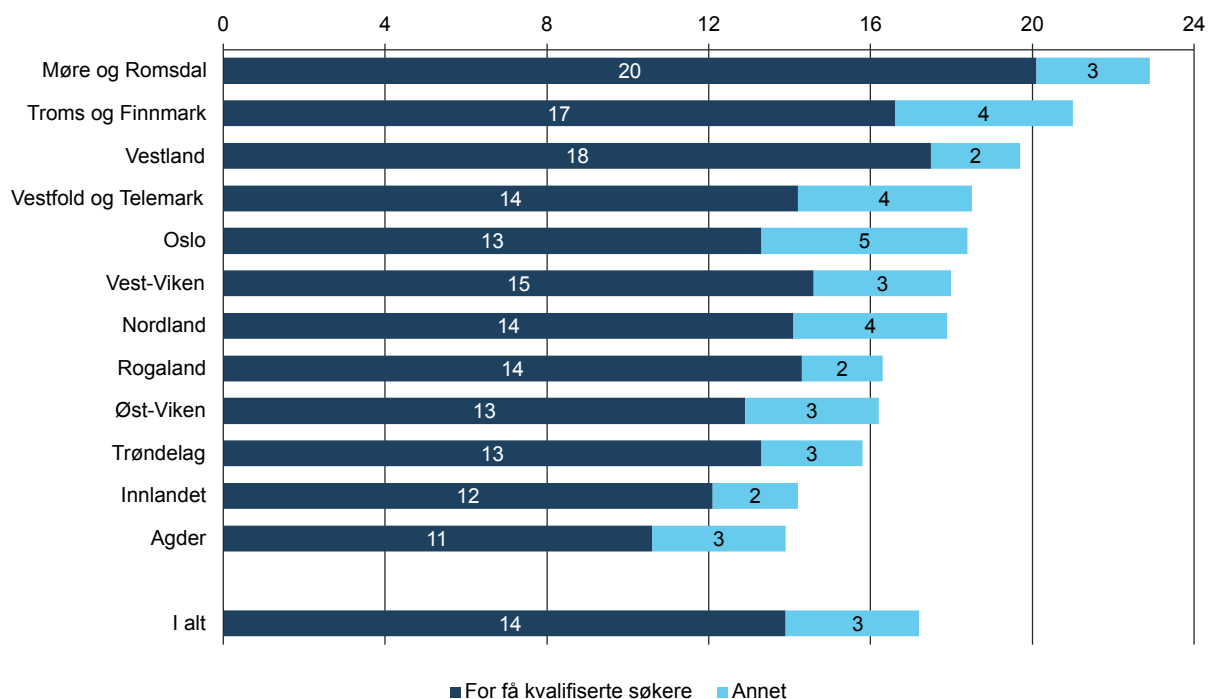
² Datainnsamlingen for fjorårets undersøkelse ble avsluttet to dager før pressekonferansen der Erna Solberg varslet de mest inngripende tiltakene i Norge i fredstid.

Figur 1. Antall Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller har måttet ansette noen med annen eller lavere formell kompetanse enn man søkte etter, etter region/fylke. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Figur 2. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter region/fylke. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft etter fylke/region. 2021

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Øst-Viken	3 300	2 392	4 257	0,9	13
Vest-Viken	3 350	2 637	4 343	1,4	15
Oslo	6 650	3 977	12 278	1,8	13
Innlandet	1 950	1 582	2 283	1,0	12
Vestfold og Telemark	3 450	2 671	4 268	1,7	14
Agder	1 850	1 367	2 333	1,3	11
Rogaland	4 700	3 487	6 031	1,9	14
Vestland	5 700	4 336	7 731	1,8	18
Møre og Romsdal	3 800	2 843	4 747	2,8	20
Trøndelag	4 150	3 234	5 461	1,7	13
Nordland	2 900	2 313	3 457	2,4	14
Troms og Finnmark	4 250	3 020	6 259	3,4	17
Totalt	46 000	40 688	52 472	1,7	14

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

knyttet til estimatene på mangel av arbeidskraft. Vi har beregnet at det med 95 prosent sannsynlighet mangler mellom 40 700 og 52 450 personer. Størrelsen på usikkerheten i estimatene for de ulike næringene og fylkene presenteres i figur 11 og 12 i metodevedlegget.

Målt i antall personer, er mangelen på arbeidskraft høyest i Oslo³, med 6 650 personer, fulgt av Vestland, med 5 700 personer (tabell 1). Målt ved stramhetsindikatoren er mangelen høyest i Troms og Finnmark, fulgt av Møre og Romsdal. Sammenlignet med fjoråret er den estimerte mangelen på arbeidskraft lavere i de fleste fylkene. Øst-Viken har størst nedgang i mangel på arbeidskraft sammenlignet med i fjor, fra en mangel på 5 500 personer i 2020 til 3 300 i 2021. Mangelen har økt i Rogaland (1 000), Troms og Finnmark (550) og Møre og Romsdal (400).

Når vi fordeler mangelen etter samme yrkesgruppeinndeling som NAV benytter i ledighetsstatistikken finner vi at det er høyest mangel innen helse, pleie og omsorg, estimert til 13 450 personer, 2 250 flere enn i fjor (tabell 2). Det er særlig stor mangel på sykepleiere (5 350) (tabell 9), andre helseyrker⁴ (2 100), helsefagarbeidere (1 900), samt spesialsykepleiere (1 400). Mangelen innen denne yrkesgruppen har vært høy over flere år, og pandemien har bidratt til å forsterke behovet for arbeidskraft i helsesektoren. Bruttoledigheten, altså summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, er noe høyere enn i fjor, men er blant de laveste av alle yrkesgrupper (1,5 prosent av arbeidsstyrken i februar 2021).

Mangelen innen bygg og anlegg har også økt betydelig det siste året, og er nå estimert til totalt 9 000. Dette er 2 400 flere enn i fjor. Det er særlig mangel på tøm-

³ Svarprosenten i Oslo er noe lavere enn i de andre fylkene, og usikkerheten knyttet til mangelestimater er derfor større enn for de andre fylkene.

⁴ «Andre helseyrker» må ses som en samlepost for helseyrker respondentene ikke finner i yrkestitlene de kan velge mellom. Det samme gjelder for andre yrkestitler som inneholder «andre».

Mangel på arbeidskraft - Definisjon

For å kartlegge omfanget av virksomhetenes rekrutteringsproblemer, er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av tre spørsmål. Virksomhetene blir bedt om 1) å besvare om de har mislyktes med å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller om de har måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er ja, bes virksomhetene om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere. Dersom dette er tilfelle, bes virksomhetene om 3) å oppgi hvor mange stillinger det gjelder, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos den enkelte virksomheten er likt antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet. Ved hjelp av svarene på det tredje spørsmålet estimeres mangelen på arbeidskraft innenfor de enkelte yrkene. Det skilles ikke på heltids- og deltidsstillinger i den estimerte mangelen.

Det kan være mangel på arbeidskraft innen yrkesgrupper som vi ikke fanger opp i vår undersøkelse. Eksempelvis kan det være yrker hvor kun én bedrift har oppgitt mangel på én person, og som dermed får en estimert mangel på tilnærmet null. Det kan også være yrker vi ikke får fangt opp blant bedriftene som har svart.

På grunn av endringer i estimeringsmodellen og spørreskjema fra og med 2012, kan mangelen på arbeidskraft kun sammenliknes med resultatene fra og med 2012.

rere og snekkere (2 750), betongarbeidere (1 150) og rørleggere og VVS-montører (1 050). Bygge- og anleggsnæringen benytter normalt en del innleid arbeidskraft fra utlandet. En mulig forklaring på den økte mangelen kan dermed være restriksjoner på arbeidsinnvandring som har gjort det vanskeligere å få tak i kvalifisert arbeidskraft fra utlandet.

Reiseliv og transport har blitt særlig hardt rammet av smittevernsrestriksjonene det siste året, og bruttoledigheten er mer enn tredoblet siden i fjor (13,6 prosent i februar 2021). Det er dermed yrkesgruppen med klart høyest bruttoledighet. Det er derfor ingen overraskelse at mangelen på arbeidskraft har blitt kraftig redusert, fra 5 900 i 2020 til 2 550 i 2021. Det er rapportert om størst mangel på lastebil- og trailersjåfører (700), kokker (500), samt servitører (500).

Mangelen på arbeidskraft innen industrien har blitt redusert noe siden i fjor, men det der fremdeles en av yrkesgruppene som rapporterer om størst mangel på arbeidskraft med 6 550. Det er størst mangel på ser-

Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting, hvor ønsket sysselsetting er lik den faktiske sysselsettingen pluss mangelen. Stramhetsindikatoren uttrykker dermed hvor stor andel av den ønskede sysselsettingen den estimerte mangelen utgjør. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked, noe som isolert sett indikerer et problem med å rekruttere arbeidskraft til virksomhetene. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i antall personer vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens den relative mangelen, målt ved stramhetsindikatoren, vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for yrker (STYRK-08) og én for næringsgrupper (SN2007). I stramhetsindikatorerne er antall personer virksomhetene mangler basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse våren 2021. Sysselsettingstallene er hentet fra Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk fra fjerde kvartal 2020. Statistikken gis ut en gang per år, slik at dette er den siste sysselsettingsstatistikken som foreligger.

Stramhetsindikatoren er ikke nødvendigvis direkte sammenliknbar mellom virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen offentlig sektor og virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen privat sektor. Mens private bedrifter trolig uttaler seg om mangelen på arbeidskraft ut fra faktisk behov, vil offentlige virksomheter i større grad forholde seg til budsjettmidler og rammevilkår når de svarer på hvor mange personer de mangler. Denne forskjellen mellom offentlig og privat sektor gjelder også for de enkelte yrkesgruppene.

viceelektronikere (1 000), sveisere (950), samt andre håndverkere (900).

Sysselsettingsforventninger

Nettoandelen virksomheter som venter sysselsettingsvekst i vårens undersøkelse er på 15 prosent. Dette er ett prosentpoeng høyere enn i fjor, og om lag på samme nivå som de siste årene. 26 prosent av virksomhetene forventer å øke bemanningen de kommende året, 11 prosent venter nedgang, mens 63 prosent ikke forventer noen endring (tabell 3).

I figur 3 vises nettoandelen virksomheter som venter oppbemanning de neste tolv månedene (venstre akse), samt årlig sysselsettingsvekst ifølge Arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og nasjonalregnskapet fra 2002 til 2020 (høyre akse). Nettoandelen virksomheter som venter å øke bemanningen har vist seg å korrelere godt med den faktiske sysselsettingsveksten samme

Tabell 2. Mangel på arbeidskraft våren 2021 etter yrkesgruppe, sammenlignet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak februar 2021.

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2021
Ledere	700	5 350
Ingeniør- og ikt-fag	5 450	5 600
Undervisning	1 900	2 550
Akademiske yrker	950	1 800
Helse, pleie og omsorg	13 450	6 200
Barne- og ungdomsarbeid	100	4 250
Meglere og konsulenter	650	3 300
Kontorarbeid	850	11 450
Butikk- og salgsarbeid	1 150	19 450
Jordbruk, skogbruk og fiske	1 200	1 900
Bygg og anlegg	9 000	12 950
Industriarbeid	6 550	10 750
Reiseliv og transport	2 550	25 050
Serviceyrker og annet arbeid	1 500	15 800
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt		10 700
I alt	46 000	137 100

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

år, selv om det i enkelte år har oppstått et avvik. Avviket var særlig stort i fjor, da datainnsamlingen ble gjort i de to månedene rett før koronakrisen ble et faktum. Sysselsettingsforventningene har vanligvis falt betydelig i etterkant av kriser (figur 3), men dette er ikke tilfellet i årets undersøkelse. Dette må sees i sammenheng med at sysselsettingen er på et lavere nivå enn normalt på grunn av strenge smittevernstiltak. Etter hvert som smittevernstiltakene lettes på, vil trolig derfor også sysselsettingen vende tilbake til mer normale nivåer.

I alle regioner/fylker er det klart flere bedrifter som forventer at de skal oppbemanne enn nedbemanne, men det er noen endringer fra i fjor. I Nordland, Vest-Viken og Øst Viken finner vi den høyeste nettoandelen virksomheter som forventer økt bemanning,

Tabell 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting.

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
2003	13	65	21	8
2004	12	64	24	12
2005	10	65	24	14
2006	8	61	31	22
2007	7	57	36	29
2008	7	56	36	29
2009	13	64	23	10
2010	12	63	25	12
2011	11	62	27	16
2012	11	65	24	14
2013	11	65	25	14
2014	11	68	21	10
2015	11	69	20	8
2016	12	67	21	10
2017	10	66	24	14
2018	10	66	24	14
2019	11	64	25	15
2020	12	63	25	14
2021	11	63	26	15

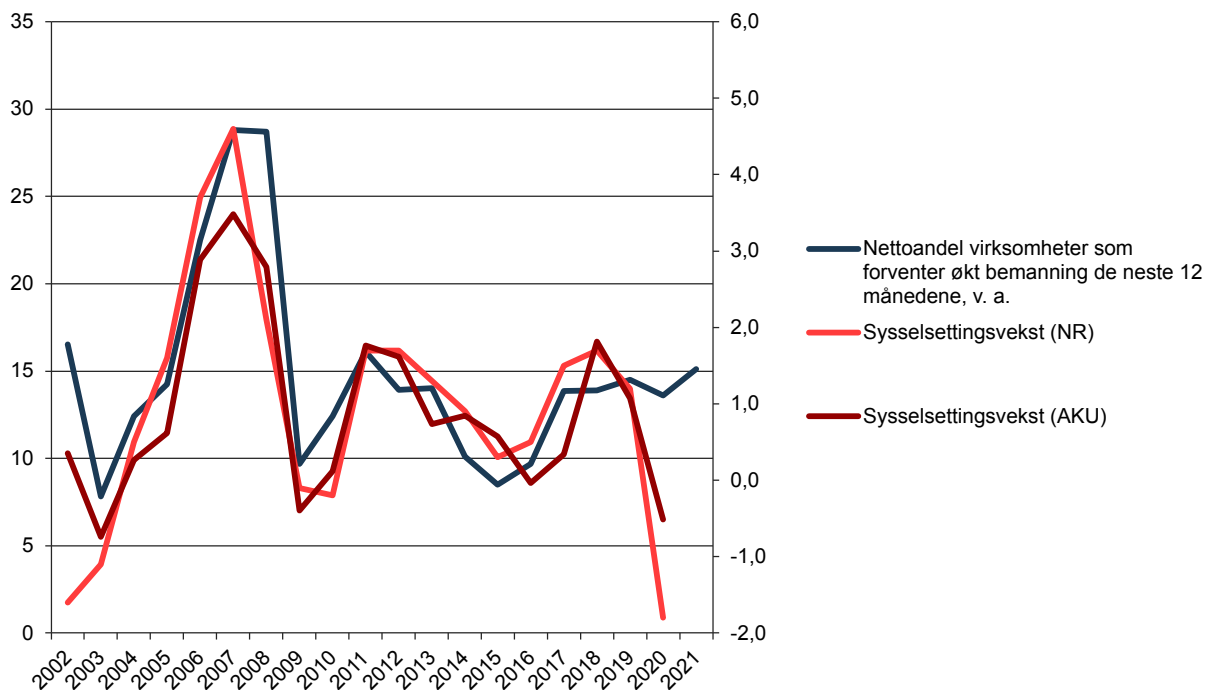
Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

alle med 19 prosent (figur 4). Nettoandelen er lavest i Møre og Romsdal og Vestfold og Telemark, med henholdsvis 9 og 11 prosent. Sammenlignet med fjoråret er det størst endringer i forventningene i Rogaland og i Oslo. I Rogaland er nettoandelen virksomheter som forventer økt bemanning 6 prosentpoeng høyere enn i fjorårets undersøkelse, mens i Oslo, som hadde høyest nettoandel i fjorårets undersøkelse, er nettoandelen 6 prosentpoeng lavere enn i fjor.

Mer enn 1 av 4 virksomheter har måttet permitterte

I årets undersøkelse har vi også undersøkt i hvor stor grad bemanningssituasjonen i virksomhetene har blitt direkte påvirket av koronasituasjonen. De har blitt spurt om de har sagt opp ansatte, permittert ansatte, eller oppbemannet. Man kunne også velge flere alternativer. Totalt har 28 prosent av virksomhetene permittert ansatte, 5 prosent har sagt opp ansatte, mens 10 prosent har oppbemannet (tabell 4). 60 prosent oppgir

Figur 3. Nettoandel virksomheter som forventer økning i bemanningen de neste 12 månedene (venstre akse). Årlig sysselsettingsvekst ifølge nasjonalregnskapet og AKU (høyre akse). Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse, SSBs nasjonalregnskap, SSBs arbeidskraftundersøkelse

NAV's sysselsettingsbarometer

Sysselsettingsbarometeret utarbeides basert på resultatene fra bedriftsundersøkelsen. Tallverdien i sysselsettingsbarometeret viser differansen mellom prosentvis andel virksomheter som oppgir at de forventer økning i sysselsettingen og prosentvis andel virksomheter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes forventning for det kommende året. En høy verdi på sysselsettingsbarometeret er et tegn på høy etterspørsel etter arbeidskraft i den gitte næringen.

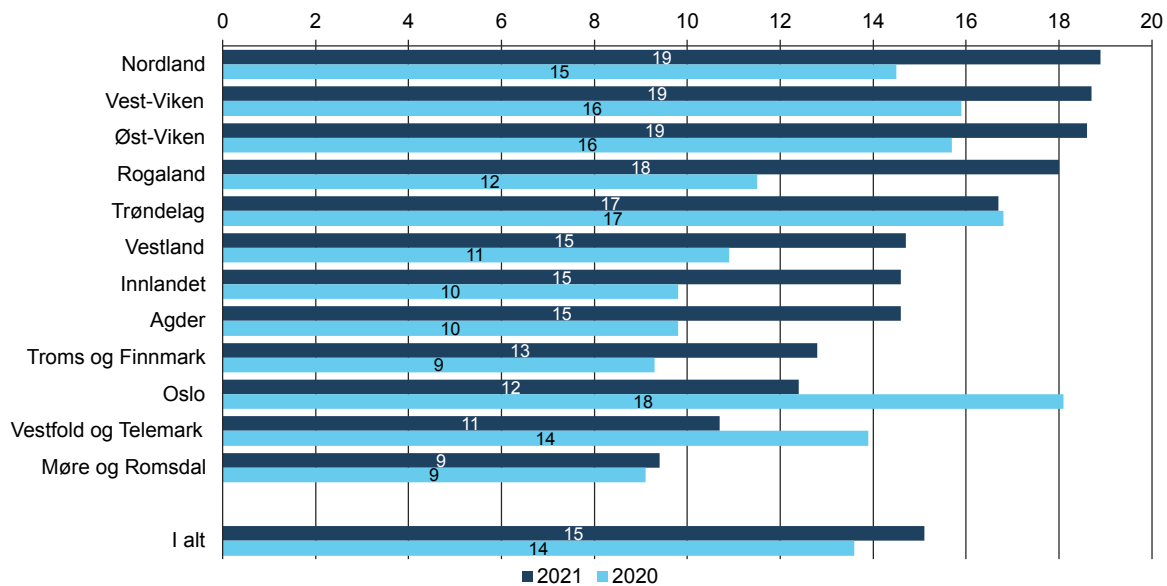
at bemanningssituasjonen ikke har blitt påvirket av koronasituasjonen.

Som følge av at det tidvis har vært store forskjeller i de regionale smittevernstiltakene er det også store regionale forskjeller i hvor stor grad virksomhetenes bemanningssituasjon har blitt påvirket av koronakrisen. Både andelen som har permittert ansatte og sagt opp ansatte er høyest i Oslo, med henholdsvis 36 og 9 prosent. Her er andelen som er upåvirket lavest med 52 prosent. Samtidig er andelen som er upåvirket av koronasituasjonen størst i Nordland med 66 prosent.

Virksomhetene som oppgir å ha permittert ansatte, har også blitt bedt om å opplyse om hvorvidt det er sannsynlig at de må si opp noen av de permitterte i løpet av det neste halvåret. Totalt 5 prosent oppgir at de har permittert og at de sannsynligvis må si opp noen av de permitterte, 13 prosent oppgir at de ikke kommer til å måtte si opp noen av de permitterte, mens 9 prosent oppgir at alle de permitterte allerede er tilbake i arbeid (figur 5).

I Oslo er det størst andel virksomheter som har permittert ansatte og ser på det som sannsynlig at de må si opp noen av dem innen 6 måneder, med 9 prosent. Trøndelag har høyest andel virksomheter som har permittert ansatte, men der alle de permitterte har kommet tilbake i arbeid (13 prosent), og Øst-Viken har høyest andel virksomheter som har permittert ansatte uten at det er sannsynlig at de blir oppsagt (18 prosent).

Figur 4. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter region/fylke. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2020 og 2021

Tabell 4. Andelen virksomheter som har fått endret bemanningssituasjonen som en konsekvens av koronasituasjonen, etter region/fylke. Flere svar mulig. Prosent.

	Har sagt opp ansatte	Har permittert ansatte	Har oppbemannet	Ikke påvirket
Oslo	9	36	10	52
Vest-Viken	7	29	10	59
Rogaland	6	28	9	60
Øst-Viken	3	28	12	60
Trøndelag	3	27	10	62
Innlandet	3	27	12	61
Vestland	4	25	11	63
Agder	4	25	10	64
Vestfold og Telemark	4	24	13	61
Møre og Romsdal	5	24	9	64
Nordland	4	24	8	66
Troms og Finnmark	5	23	10	64
Totalt	5	28	10	60

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Noen utvalgte næringer

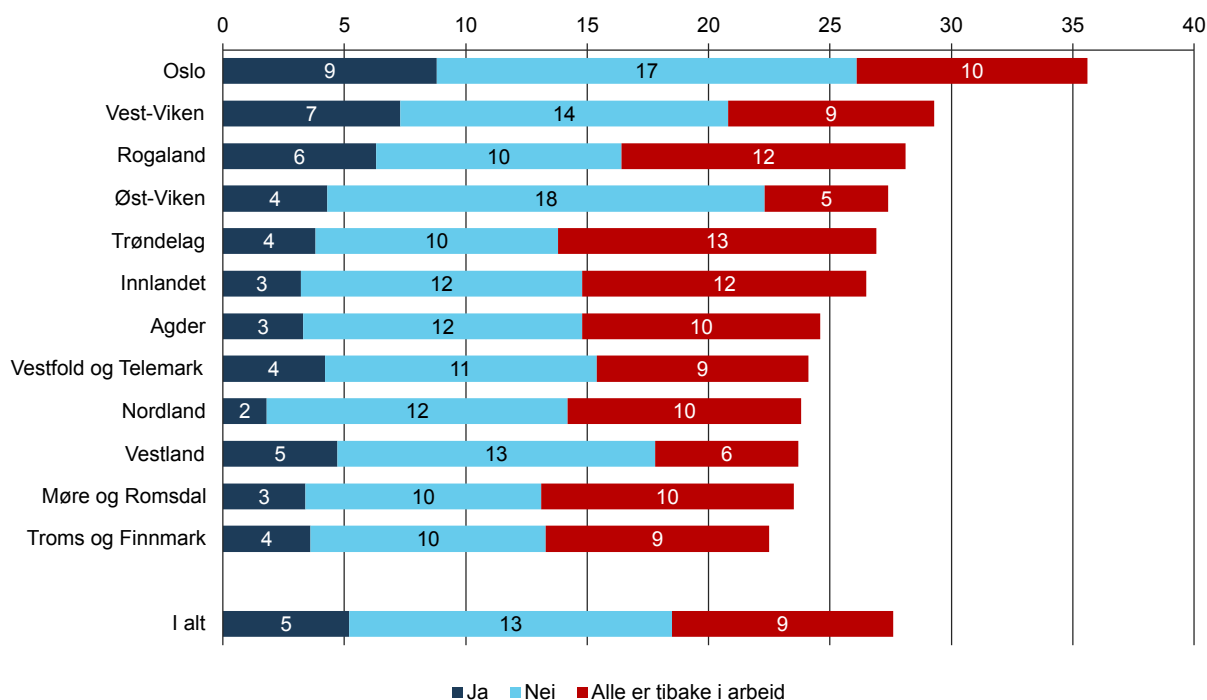
Vi vil her se nærmere på resultater for ulike yrker og næringer. Inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som utføres av en ansatt. Innenfor

den enkelte næringen vil det finnes et bredt spekter av yrker.

Størst optimisme innen informasjon og kommunikasjon

Informasjon og kommunikasjon er næringen som har størst nettoandel virksomheter som forventer økt

Figur 5. Andelen virksomheter som har permittert ansatte som følge av koronasituasjonen etter hvorvidt det er sannsynlig at de må si opp noen av de permitterte, etter region/fylke. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

bemanning det kommende året også i årets undersøkelse, selv om nettoandelen er marginalt lavere enn i fjor (39 mot 41 prosent) (figur 6). Bruttoproduktet innen denne næringen falt med 1,0 prosent i fjor, etter sterk vekst de to foregående årene på henholdsvis 5,0 prosent i 2019 og 8,4 prosent i 2020. Sysselsettingen falt ifølge nasjonalregnskapet med 1,5 prosent i fjor, etter å ha vokst med 5,2 prosent i 2019.

Den estimerte mangelen på kvalifisert arbeidskraft har også økt kraftig fra 1 200 i fjor til 3 800 personer i årets undersøkelse (tabell 7). Det er også den næringen som har det strammeste arbeidsmarkedet, sammen med bygg og anlegg.

Det er en noe lavere andel virksomheter som oppgir at de har hatt rekrutteringsproblemer i årets undersøkelse (20 prosent) sammenlignet med fjorårets undersøkelse (22 prosent) (figur 8). Andelen som har hatt rekrutteringsproblemer grunnet for få kvalifiserte søkere har derimot økt fra 15 prosent i fjor til 17 prosent i år (figur 9).

37 prosent av virksomhetene innen informasjon og kommunikasjon har permittert ansatte som følge av koronasituasjonen (tabell 6), og 7 prosent ser på det som sannsynlig at de må si opp noen av de permitterte de neste 6 månedene (figur 10). Samtidig har 7 prosent sagt opp ansatte, og 7 prosent har oppbemannet.

Store rekrutteringsproblemer innen bygge og anleggsnæringen

Virksomhetene innen bygge- og anleggsvirksomhet rapporterer om høyere sysselsetningsforventninger i årets undersøkelse (30 prosent) enn i fjor (25 prosent), og det er en av næringene med høyest nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen det kommende året (figur 6).

Bruttoproduktet innen bygge- og anleggsvirksomhet falt med 3 prosent i 2020, etter å ha økt med 3,8 prosent i 2019. Boliginvesteringene økte kraftig i perioden 2015 – 2017, men har siden falt betydelig. I fjor falt boliginvesteringene med 4 prosent, til tross for en sterk avslutning på året. Utviklingen i boliginvesteringene følger igangsettingen av nye boliger. Etter en

Tabell 5. NAVs sysselsettingsbarometer, etter næring. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting.

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
Jordbruk, skogbruk og fiske	9	70	21	12
Bergverksdrift og utvinning	6	58	36	30
Industrien totalt	8	61	31	23
-Nærings- og nytelsemidler	6	65	29	23
-Tekstil- og lærvarer	10	67	23	14
-Trevarer	4	65	30	26
-Treforedling og grafisk prod.	27	61	12	-15
-Petroleum og kjemisk prod.	8	63	29	20
-Prod. av annen industri	6	63	31	24
-Prod. av metallvarer	12	57	31	19
-Prod. av maskiner og utstyr	6	57	37	31
-Prod. av elektriske og optiske produkter	5	55	41	36
Elektrisitet, vann og renovasjon	4	71	26	22
Bygge- og anleggsvirksomhet	7	55	38	30
Varehandel, motorvognreparasjoner	8	70	22	14
Transport og lagring	14	63	24	10
Overnattings- og serveringsvirksomhet	12	52	37	25
Informasjon og kommunikasjon	9	44	47	39
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	8	60	33	25
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	10	54	36	26
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	19	61	20	1
Undervisning	19	61	20	1
Helse- og sosialtjeneste	14	68	17	3
Personlig tjenesteyting	7	71	23	17

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

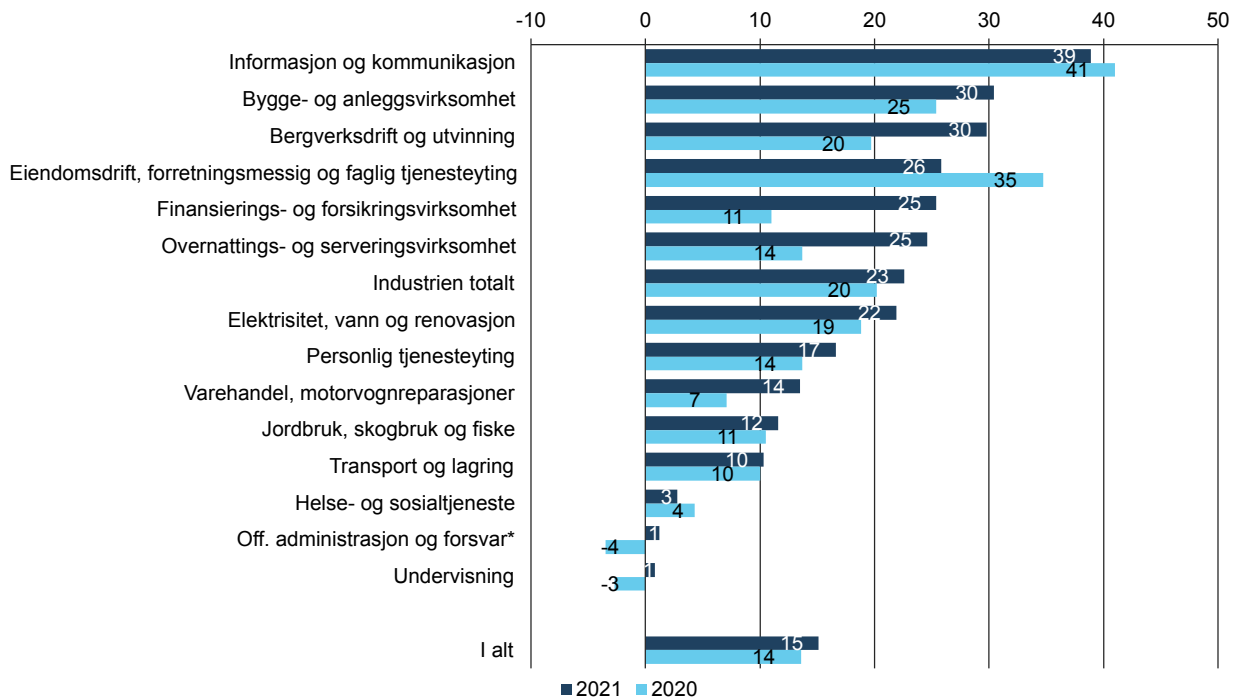
svak utvikling gjennom 2019 viste antallet igangsettelser en økende trend gjennom fjoråret, men trenden har flatet ut ved begynnelsen av 2021. Sysselsettingen har ifølge nasjonalregnskapet økt betydelig det siste tiåret, men i likhet med de fleste andre næringer falt sysselsettingen noe i fjor. Nedgangen var imidlertid på beskjedne 0,2 prosent.

Andelen virksomheter som melder om rekrutteringsproblemer har økt fra 20 prosent i fjor til 25 prosent i år (figur 8). 21 prosent av virksomhetene har hatt rekrutteringsproblemer som følge av for få kvalifiserte søkere (figur 9), mot 17 prosent i fjorårets undersøkelse. Dette er nest høyest av alle næringer.

Mangelen på arbeidskraft innen bygge- og anleggsvirksomhet har økt fra 6 700 personer i fjor til 8 500 personer i år (tabell 7). Målt med stramhetsindikatoren er dette den relativt høyeste mangelen, sammen med næringen informasjon og kommunikasjon. Mangelen innen bygge- og anleggsvirksomhet er høyest i Møre og Romsdal, Vestfold og Telemark, og Vestland, alle med en estimert mangel på 900 personer.

28 prosent av virksomhetene innen bygge- og anleggsvirksomhet har måttet permittere ansatte på grunn av koronasituasjonen, 8 prosent har sagt opp ansatte, og 6 prosent har oppbemannet (tabell 6). Dette er omtrent på linje med de nasjonale gjennomsnittene.

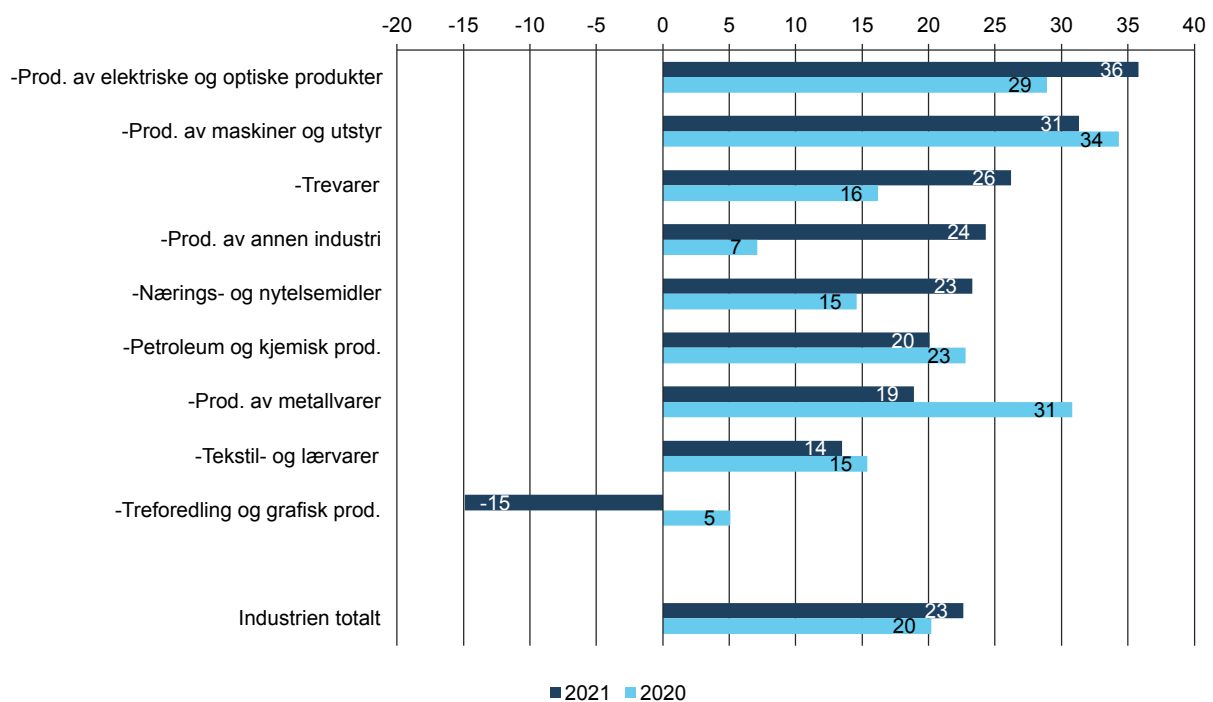
Figur 6. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter næring. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2020 og 2021

* Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning

Figur 7. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter industrinæring.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2020 og 2021

Høyere forventninger innen industrien

Nettoandelen bedrifter som forventer økt sysselsettingen innen industrien er på 23 prosent i år, opp fra 20 prosent i fjor (figur 7). Det er imidlertid store forskjeller for de forskjellige industrinæringene. Mest optimisme er det innen produksjon av elektriske og optiske produkter, der 36 prosent av virksomhetene forventer økning i sysselsettingen, mens det er stor pessimisme innen treforedling og grafisk produksjon, der nettoandelen er på minus 15 prosent. Etter en solid vekst på 2,7 prosent i 2019, falt bruttoproduktet innen industrien med 2,5 prosent i fjor. Det var imidlertid god vekst i flere av industrinæringene, blant annet næringsmiddelindustrien, trevareindustrien, og annen industri. Disse næringene har også en stor økning i sysselsettingsforventningene sammenlignet med fjoråret.

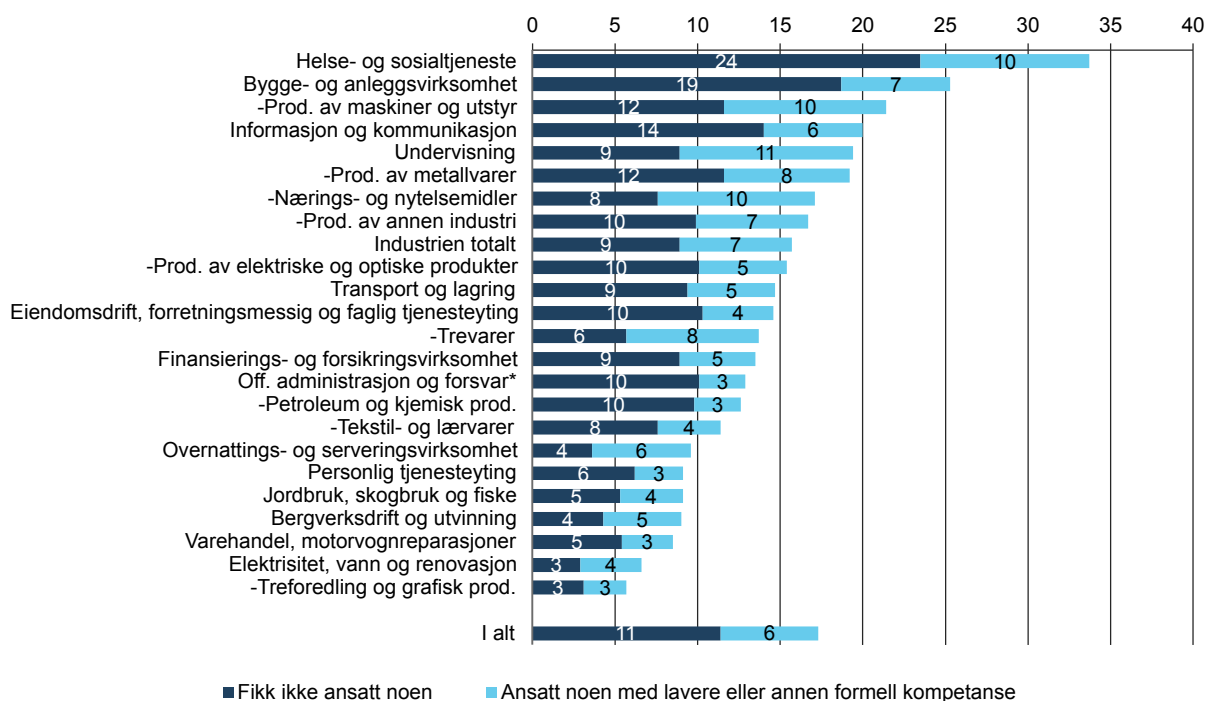
Sysselsettingen innen industrien falt med 1,9 prosent i fjor, etter at sysselsettingen gradvis hadde hentet seg inn de siste årene etter den oljedrevne nedgangen i perioden 2015 – 2017. De påløpte investeringene innen industrien falt med hele 15 prosent fra 2019 til

2020. Det var imidlertid fremdeles det nest høyeste siden finanskrisen i 2008. De nyeste investeringsanslagene fra SSB indikerer at investeringene innen industrien vil fortsette å falle betydelig også i 2021.

Den rapporterte mangelen på arbeidskraft innen industrien har holdt seg ganske stabil fra i fjor, med en estimert mangel på 3 000 (tabell 7). Dette er 200 flere enn i fjor, og økningen kommer hovedsakelig på grunn av økt mangel innen nærings- og nytelsesmidler. Det er rapportert om størst mangel innen produksjon av maskiner og utstyr (1 100), produksjon av metallvarer (700) og nærings- og nytelsesmidler (600).

16 prosent av virksomhetene har rapportert om rekrutteringsproblemer, mot 17 prosent i forrige års undersøkelse (figur 8). Her er det også store forskjeller i de ulike industrinæringene. Størst rekrutteringsproblemer var det blant virksomheter innen produksjon av maskiner og utstyr, der 20 prosent av virksomhetene har hatt problemer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft, mens innen treforedling og grafisk produksjon

Figur 8. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn man søkte etter, etter næring. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

var det bare 6 prosent av virksomhetene som mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måtte ansette noen med lavere formell kompetanse enn man søkte etter.

Nesten halvparten av industrivirksomhetene har fått endret bemanningssituasjonen som en direkte konsekvens av koronasituasjonen (tabell 6). 37 prosent har permittert ansatte, 7 prosent har sagt opp ansatte, mens 6 prosent har økt bemanningen. Verst har det vært for virksomhetene innen treforedling og grafisk produksjon, der 68 prosent av virksomhetene har permittert ansatte, 15 prosent har sagt opp ansatte, og bare 2 prosent har oppbemannet. I tillegg står 24 prosent av virksomhetene i fare for å måtte si opp noen av de permitterte innen det neste halvåret (figur 10). Virksomheter innen trevareindustri har i minst grad blitt negativt påvirket av koronasituasjonen. Der har bare 20 prosent sett seg nødt til å permittere ansatte, 2 prosent har sagt opp ansatte, mens 7 prosent har økt bemanningen.

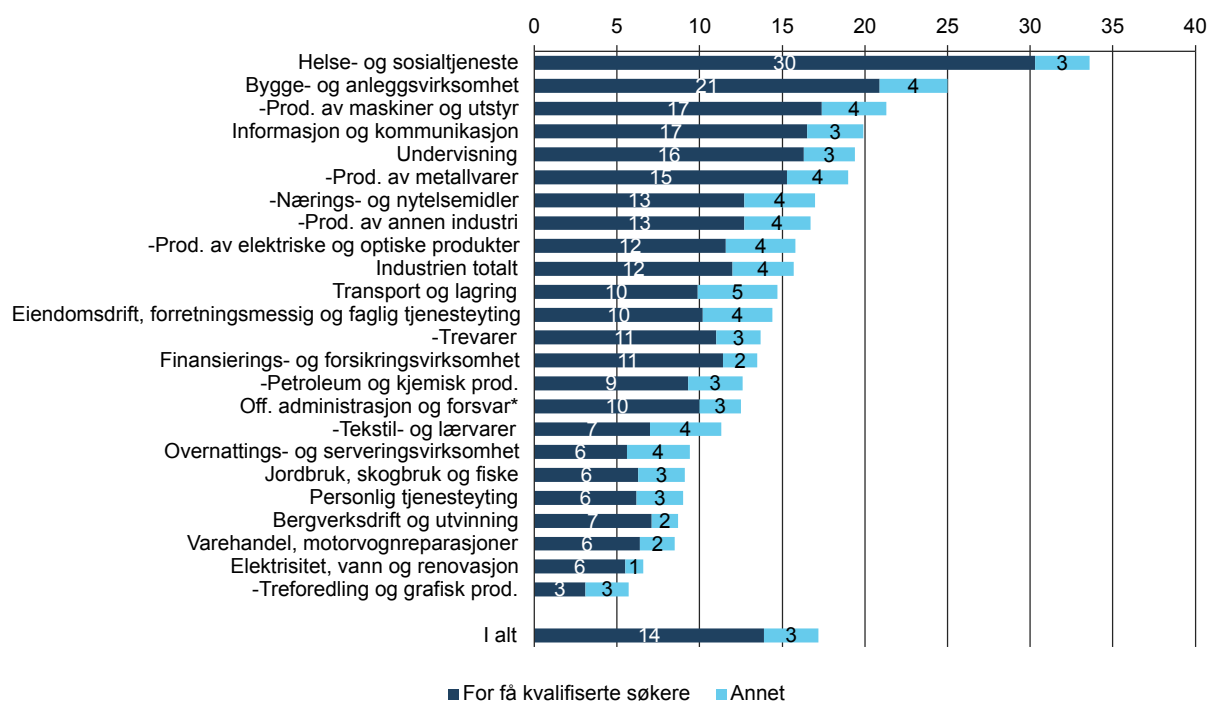
3 av 4 virksomheter innen overnattings- og serveringsvirksomhet har permittert ansatte

Etter flere år med gode tider og et stramt arbeidsmarked har virksomheter innen overnattings- og serveringsvirksomhet blitt hardt rammet av koronakrisen. Strenge smittevernstiltak har gjort at bruttoproduktet innen overnattings- og serveringsvirksomhet i 2020 falt med hele 30 prosent sammenlignet med 2019. Sysselsettingen falt ifølge nasjonalregnskapet med 10 prosent, etter flere år med sterk sysselsettingsvekst.

Den estimerte mangelen på arbeidskraft innen denne næringen falt fra 5 000 i 2020 til 2 200 i år (tabell 7). Samtidig har andelen virksomheter med rekrutteringsproblemer falt fra 23 prosent i fjor til 10 prosent i årets undersøkelse (figur 8).

Hele 75 prosent av virksomhetene innen overnattings- og serveringsvirksomhet har permittert ansatte som følge av koronasituasjonen (tabell 6), og 25 prosent av virksomhetene ser på det som sannsynlig at de må si opp noen av de permitterte det neste halvåret (figur

Figur 9. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter næring. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

10). 16 prosent av virksomhetene har allerede måttet si opp ansatte.

Likevel er sysselsettingsforventningene klart høyere i årets undersøkelse sammenlignet med fjoråret (25 mot 14 prosent) (figur 6). Dette må sees i sammenheng med de strenge smittevernsrestriksjonene som gjør at sysselsettingen blant virksomheter i denne næringen er på et unormalt lavt nivå.

Økende forventninger innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass

Nettoandelen virksomheter som forventer økt syssel-

setting har økt betydelig fra 20 prosent i 2020 til 30 prosent i år (figur 6), og bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass er en av de næringene som har høyest forventinger til sysselsettingsutviklingen det kommende året. Sysselsettingen har økt kraftig siden bunnpunktet i 2017, særlig innen utvinning av råolje og naturgass, men sysselsettingen er fremdeles betraktelig lavere enn før den oljedrevne nedgangskonjunkturen. Sysselsettingsveksten i 2020 var på 3,7 prosent. Bruttoproduktet innen utvinning av råolje og naturgass økte også kraftig i 2020, med en vekst på 8,1 prosent, etter flere år med betydelig nedgang.

Tabell 6. Andelen virksomheter som har fått endret bemanningssituasjonen som en konsekvens av koronasituasjonen, etter næring. Flere svar mulig. Prosent.

	Har sagt opp ansatte	Har permittert ansatte	Har oppbemannet	Ikke påvirket
Jordbruk, skogbruk og fiske	2	13	4	82
Bergverksdrift og utvinning	8	26	2	70
Industrien totalt	7	37	6	55
-Nærings- og nytelsemidler	7	38	7	54
-Tekstil- og lærvarer	6	39	5	52
-Trevarer	2	20	7	72
-Treforedling og grafisk prod.	15	68	2	25
-Petroleum og kjemisk prod.	7	23	7	69
-Prod. av annen industri	6	35	4	58
-Prod. av metallvarer	8	36	4	57
-Prod. av maskiner og utstyr	8	38	5	56
-Prod. av elektriske og optiske produkter	8	37	3	56
Elektrisitet, vann og renovasjon	2	9	2	89
Bygge- og anleggsvirksomhet	8	28	6	63
Varehandel, motorvognreparasjoner	4	38	9	52
Transport og lagring	9	36	6	54
Overnattings- og serveringsvirksomhet	16	75	3	18
Informasjon og kommunikasjon	7	37	7	53
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	3	9	4	88
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	9	36	7	55
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	0	0	15	85
Undervisning	1	9	20	71
Helse- og sosialtjeneste	1	7	23	69
Personlig tjenesteyting	6	42	2	54

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Investeringsnivået innen utvinning og rørtransport økte med 1 prosent fra i fjor, målt i løpende priser. Justert for økte investeringspriser ble det dermed en klar nedgang i den reelle investeringsaktiviteten fra 2019 til 2020. De nyeste investeringsanslagene antyder en videre nedgang i investeringsnivået både i 2021 og 2022, selv om regjeringens skattepakke og en høyere oljepris har bidratt til å trekke opp investeringsanslagene.

Andelen virksomheter med rekrutteringsproblemer har falt fra 17 prosent i fjorårets undersøkelse til 9 prosent i årets undersøkelse (figur 8). Mangelen på arbeidskraft har blitt halvert fra 300 i fjor til 150 personer i år (tabell 7).

Denne næringen har i mindre grad blitt negativt påvirket av koronasituasjonen enn de fleste andre næringer, og 70 prosent oppgir at bemanningssituasjonen ikke har blitt påvirket av koronakrisen (tabell 6). 26 prosent av virksomhetene har permittert ansatte, 8 prosent har sagt opp ansatte, og 2 prosent har oppbemannet.

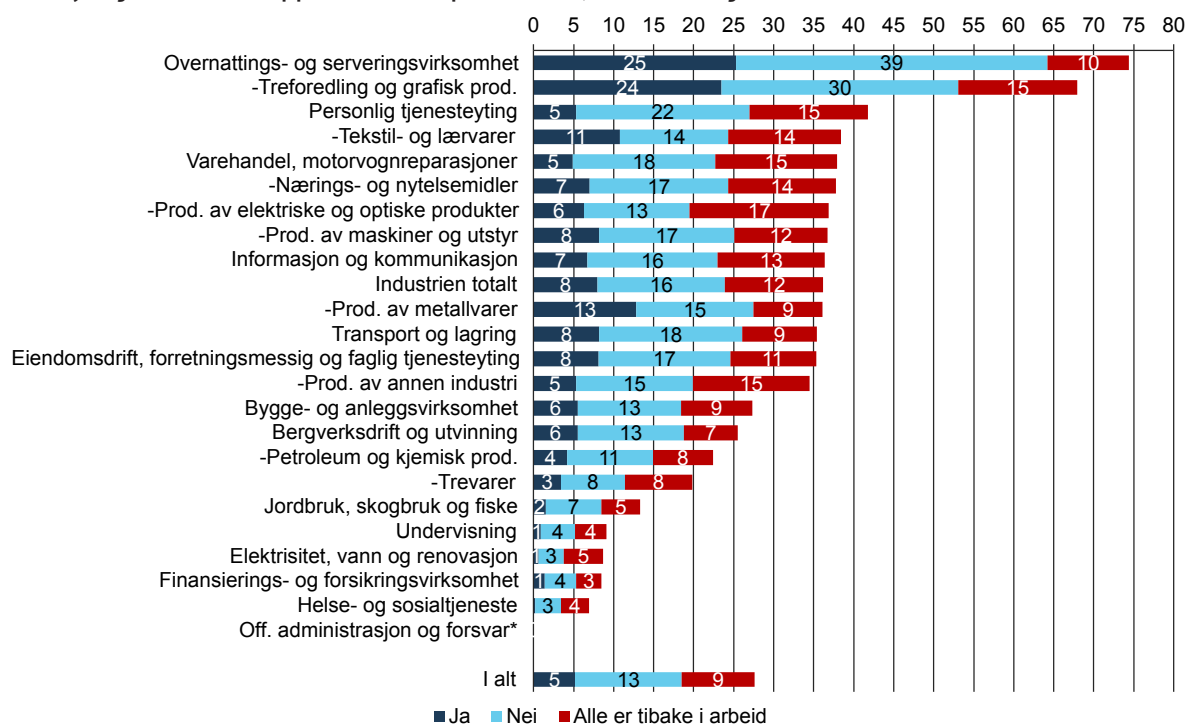
Offentlig sektor

Offentlig sektor består blant annet av offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, offentlig finansiert undervisning, samt helse- og sosialtjenester. Sektoren står for over en tredjedel av sysselsettingen i Norge. Offentlig sektor skiller seg klart fra de fleste andre næringene både når det kommer til sysselsettingsforventninger og hvor påvirket de har blitt av koronasituasjonen. Ettersom sysselsettingsutviklingen i stor grad styres av budsjetter og bevilgninger er sysselsettingsforventningene stort sett beskjedne. Offentlig sektor har i stor grad også unngått permitteringer og oppsigelser gjennom koronakrisen, og økt arbeidsmengde innen flere sektorer gjør at det gjennomgående er en større andel virksomheter som har måttet oppbemanne enn som har måttet permittere eller si opp ansatte (tabell 6).

Størst mangel innen helse- og sosialtjenestene

Helse- og sosialtjenestene sysselsetter om lag 1 av 5 i Norge, og er også den næringen som rapporterer om størst mangel på arbeidskraft. Mangelen i årets undersøkelse er estimert til 11 550 personer, 50 lavere enn i

Figur 10. Andelen virksomheter som har permittert ansatte som følge av koronasituasjonen etter hvorvidt det er sannsynlig at de må si opp noen av de permitterte, etter næring. Prosent.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

fjor. Det er særlig stor mangel på sykepleiere (5 350), og dette er også i år det enkeltyrket som det rapporteres om størst mangel på (tabell 9). Mangelen på arbeidskraft innen helse- og sosialtjeneste er betydelig over hele landet, men aller størst i Troms og Finnmark (1 550) og Vestland (1 400) (tabell 8).

Denne næringen har også den klart høyeste andelen virksomheter som oppgir å ha hatt rekrutteringsproblemer, med 34 prosent (figur 8), og 30 prosent har hatt rekrutteringsproblemer på grunn av for få kvalifiserte søkere (figur 9). Dette er noe lavere enn i fjorårets undersøkelse, da 36 prosent oppga at de hadde hatt

rekrutteringsproblemer, og 33 prosent oppga rekrutteringsproblemer på grunn av for få kvalifiserte søkere.

Ifølge tall fra nasjonalregnskapet økte sysselsettingen innenfor helse- og omsorgstjenester med 0,4 prosent i 2020, noe som er noe lavere vekst enn de siste årene.

Nettoandelen virksomheter som venter vekst i sysselsettingen det kommende året er om lag på samme nivå i fjor (figur 6). Helse- og sosialtjenester er den næringen som har klart høyest andel virksomheter som har økt bemanningen som en konsekvens av koronasituasjonen med 23 prosent (tabell 6).

Tabellvedlegg

Tabell 7. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer. 2021.

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Jordbruk, skogbruk og fiske	1 000	376	2 018	1,5	6
Bergverksdrift og utvinning	150	91	195	0,2	7
Industrien totalt	3 000	2 513	3 305	1,4	12
-Nærings- og nytelsemidler	600	423	760	1,2	13
-Tekstil- og lærvarer	50	25	43	0,7	7
-Trevarer	150	107	172	1,1	11
-Treforedling og grafisk prod.	0	11	25	0,2	3
-Petroleum og kjemisk prod.	50	43	68	0,3	9
-Prod. av annen industri	250	223	342	1,5	13
-Prod. av metallvarer	700	506	991	2,2	15
-Prod. av maskiner og utstyr	1 100	808	1 282	2,0	17
-Prod. av elektriske og optiske produkter	100	80	120	0,6	12
Elektrisitet, vann og renovasjon	150	79	177	0,4	6
Bygge- og anleggsvirksomhet	8 500	6 888	10 598	3,6	21
Varehandel, motorvognreparasjoner	4 500	2 625	7 152	1,3	6
Transport og lagring	1 350	846	1 846	1,0	10
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2 200	1 163	3 587	2,7	6
Informasjon og kommunikasjon	3 800	1 700	8 987	3,6	17
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	400	281	547	0,9	11
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	6 100	3 953	8 964	2,0	10
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	650	502	841	0,4	10
Undervisning	1 600	1 363	1 854	0,7	16
Helse- og sosialtjeneste	11 550	10 282	13 329	2,0	30
Personlig tjenesteyting	950	566	1 547	0,9	6
Totalt	46 000	40 688	52 472	1,7	14

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Tabell 8. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer og fylker/regioner. 2021.

	Øst-Viken	Vest-Viken	Oslo	Innlandet	Vestfold og Telemark	Agder
Jordbruk, skogbruk og fiske	50	0	0	0	50	50
Bergverksdrift og utvinning	0	0	0	0	0	0
Industrien	200	150	100	100	250	150
Nærings- og nytelsemidler	50	50	50	0	50	0
Tekstil- og lærvarer	0	0	0	0	0	0
Trevarer	0	0	0	0	0	0
Treforedling og grafisk prod.	0	0	0	0	0	0
Petroleum og kjemiske prod.	0	0	0	0	0	0
Prod. av annen industri	0	50	0	0	0	0
Prod. av metallvarer	50	0	0	0	50	50
Prod. av maskiner og utstyr	50	50	50	50	100	50
Prod. av elektriske og optiske produkter	0	0	0	0	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	0	0	0	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	600	700	850	350	900	450
Varehandel, motorvognreparasjoner	300	500	500	200	400	200
Transport og lagring	150	50	50	100	100	100
Overnattings- og serveringsvirksomhet	50	200	400	100	200	100
Informasjon og kommunikasjon	100	350	2 050	50	150	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0	50	150	0	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	450	400	1 150	200	400	200
Offentlig administrasjon og forsvar, og trykdeordninger underlagt offentlig forvaltning	50	50	150	50	50	0
Undervisning	100	100	150	150	50	50
Helse- og sosialtjeneste	1 250	750	900	600	800	450
Personlig tjenesteyting	0	50	150	50	50	50
I alt	3 300	3 350	6 650	1 950	3 450	1 850

	Rogaland	Vestland	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms og Finnmark
Jordbruk, skogbruk og fiske	250	400	100	50	100	0
Bergverksdrift og utvinning	50	0	0	0	0	0
Industrien	400	550	500	200	200	150
Nærings- og nytelsemidler	50	150	100	50	50	50
Tekstil- og lærvarer	0	0	0	0	0	0
Trevarer	0	0	0	0	0	0
Treforedling og grafisk prod.	0	0	0	0	0	0
Petroleum og kjemiske prod.	0	0	0	0	0	0
Prod. av annen industri	50	50	50	50	0	50
Prod. av metallvarer	100	100	150	50	50	0
Prod. av maskiner og utstyr	150	250	200	50	50	50
Prod. av elektriske og optiske produkter	0	0	0	0	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	0	0	0	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	850	900	900	800	500	850
Varehandel, motorvognreparasjoner	600	600	350	400	250	300

Transport og lagring	100	100	150	150	150	200
Overnattings- og serveringsvirksomhet	150	250	150	250	150	200
Informasjon og kommunikasjon	350	150	100	250	50	100
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0	50	0	50	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	700	700	350	650	300	600
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	50	100	50	50	50	50
Undervisning	100	350	100	200	100	150
Helse- og sosialtjeneste	1 000	1 400	1 000	950	900	1 550
Personlig tjenesteyting	100	200	100	100	50	100
I alt	4 700	5 700	3 800	4 150	2 900	4 250

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Tabell 9. Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Sortert etter antall personer bedriftene mangler. 2021.

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel, nedre grense	95 % konfidensintervall for estimert mangel, øvre grense	NAV's stramhetsindikator
Sykepleiere	5 350	4 075	7 029	8,3
Tømrere og snekkere	2 750	1 762	3 770	5,9
Andre helseyrker	2 100	1 564	2 657	
Helsefagarbeidere	1 900	1 375	2 500	2,0
Spesialsykepleiere	1 450	987	2 030	4,9
Legespesialister	1 300	867	1 885	7,9
Betongarbeidere	1 150	653	1 853	11,7
Rørleggere og VVS-montører	1 050	427	2 303	5,7
Serviceelektronikere	1 000	105	3 999	41,1
Sveisere	950	555	1 454	15,7
Programvareutviklere	900	437	1 322	14,5
Elektrikere	900	576	1 443	2,8
Andre håndverkere	900	460	1 686	
Gartnere	750	107	1 742	13,0
Lastebil- og trailersjåfører	700	395	1 046	2,8
Vernepleiere	600	356	943	3,0
Andre salgsmedarbeidere	550	306	890	
Andre administrative ledere	500	174	1 271	
Kokker	500	278	817	2,8
Servitører	500	145	1 134	3,1
Andre bygningsarbeidere	500	160	948	
Isolatører mv.	500	101	889	32,7
Universitets og høyskolelektorer/-lærere	450	245	653	1,5

Grunnskolelærere	450	314	649	0,6
Systemanalytikere/-arkitekter	450	212	721	1,7
Andre ingeniører	450	305	742	
Overflatebehandlere og lakkerere	450	81	962	14,6
Anleggsmaskinførere	450	259	683	2,2
Renholdere i bedrifter	450	234	706	0,8
Psykologer	400	268	567	5,0
Telefon- og nettselgere	400	99	732	7,4
Malere og byggtapetsere	400	166	747	5,8
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	400	238	515	1,8
Andre programvare- og applikasjonsutviklere	350	93	1 023	
Bygningsingeniører	350	129	917	2,1
Platearbeidere	350	193	503	8,0
Sikkerhetsanalytikere mv.	300	114	524	13,8
Andre personlige tjenesteytere	300	114	456	
Andre montører	300	97	482	
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	250	132	429	1,1
Kundesentermedarbeidere	250	31	946	5,5
Bilmekanikere	250	141	368	1,2
Automatikere	250	134	437	4,4
Montører av elektriske og elektroniske produkter	250	89	415	7,0
Andre sivilingeniører (unntatt elektroteknologi)	200	30	493	2,9
Yrkesfaglærere	200	111	324	21,3
Førskolelærere	200	135	293	0,5
Andre lærere	200	82	323	
Bibliotekarer og andre informasjonsarbeidere	200	36	628	7,1
Elkraftingeniører	200	72	302	3,9
Bioingeniører	200	79	375	2,9
Driftsteknikere, IKT	200	87	348	1,4
Nettverks- og systemteknikere, IKT	200	111	361	25,9
Regnskapsmedarbeidere	200	100	376	1,1
Kopper- og blikkenslagere	200	78	291	3,7
Slaktere, fiskehandlere mv.	200	42	430	8,5
Montører av mekaniske produkter	200	48	406	10,9
Bil-, drosje- og varebilførere	200	97	324	1,5
Kjøkkenassistenter	200	50	535	1,2
Ledere av bygge- og	150	61	234	1,0
Jordmødre	150	43	212	4,9
Spesiallærere / spesialpedagoger	150	68	217	4,9

Revisorer, regnskapsrådgivere	150	42	262	1,0
Forsikrings- og finansmedarbeidere	150	20	242	23,2
Frisører	150	93	289	1,8
Butikkmedarbeidere	150	70	332	0,1
Melke og husdyrprodusenter	150	43	273	3,6
Murere	150	17	329	3,5
Bakere, konditorer mv.	150	62	222	7,5
Operatører innen næringsmiddelproduksjon	150	73	256	0,6
Ledere av industriproduksjon mv.	100	30	135	0,7
Ledere av helsetjenester	100	23	179	0,9
Andre ledere av produksjon og tjenesteyting	100	33	126	
Sivilingeniører (elektronikk)	100	31	246	2,6
Allmennpraktiserende leger	100	35	138	1,2
Helse- og miljørådgivere	100	18	195	62,0
Høyere saksbehandlere i offentlig og privat virksomhet	100	43	251	0,2
Nett- og multimediautviklere	100	22	246	21,9
Systemadministratorer	100	27	159	6,4
Jurister og advokater	100	46	169	1,1
Maskiningeniører	100	47	204	1,7
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	100	44	206	1,0
Arbeidsleder, bygg og anlegg	100	20	247	0,7
Kundebehandlere lån og kreditt	100	9	176	0,8
Forsikringsagenter	100	20	230	1,1
Innkjøpere	100	18	193	1,5
Andre yrker innen offentlig forvaltning	100	9	285	
Kontorarbeidere	100	34	156	0,1
Bartendere	100	7	183	1,7
Kjøreskolelærere	100	29	159	4,0
Brannkonstabler	100	7	186	2,2
Vektene	100	9	368	1,2
Plante- og husdyrprodusenter	100	8	185	1,8
Taktekkere	100	5	201	5,8
Kuldemontører mv.	100	6	235	7,7
Metalldreiere mv.	100	22	247	3,6
Energimontører	100	16	236	1,7
Tele- og IKT-installatører	100	9	198	2,4
Møbelsnekkere	100	44	176	5,1
Dekks- og maskinmannskap (skip)	100	8	198	1,7

Administrerende direktører	50	3	51	0,1
Finans- og økonomisjefer	50	28	141	0,8
Strategi- og planleggingssjefer	50	8	78	0,9
Salgs- og markedssjefer	50	4	65	0,2
Forsknings- og utviklingsledere	50	3	59	0,9
Ledere av olje- og gassutvinning mv.	50	3	58	0,4
Ledere av logistikk og transport mv.	50	4	73	0,4
Ledere av IKT-enheter	50	5	103	0,8
Ledere av eldreomsorg	50	4	69	1,6
Ledere av utdanning og undervisning	50	23	131	0,6
Restaurantsjefer	50	6	121	2,0
Sivilingeniører (industri og produksjon)	50	11	67	3,2
Sivilingeniører (miljøteknikk)	50	3	62	9,1
Sivilingeniører (elkraftteknikk)	50	16	171	2,3
Sivilingeniører (telekommunikasjon)	50	6	129	10,6
Sivilarkitekter	50	15	126	1,1
Arealplanleggere	50	3	56	1,9
Lektorer mv. (videregående skole)	50	18	78	0,2
Andre språklærere	50	22	84	19,5
Finans- og investeringsrådgivere	50	2	65	0,4
Reklame- og markedsføringsrådgivere	50	17	134	0,7
Salgskonsulenter innen tekniske og medisinske produkter	50	2	82	0,9
Salgskonsulenter innen IKT-produkter	50	2	77	4,7
Applikasjonsprogrammerere	50	21	148	26,4
Nettverksansvarlige	50	10	139	95,3
Rådgivere/forskere, samfunns-vitenskap	50	7	85	3,8
Rådgivere innen sosiale fagfelt	50	10	71	0,3
Journalister	50	10	64	0,4
Elektronikkingeniører	50	20	126	0,5
Arbeidsleder, industri	50	3	67	0,8
Bioteknikere (ikke-medisinske laboratorier)	50	5	108	3,2
Helsesekretærer	50	13	99	0,5
Regnskapsførere	50	12	112	0,3
Saksbehandlere innen sosiale ytelser	50	5	146	1,0
Religiøse yrker	50	4	109	1,4
Fotografer og filmfotografer	50	5	155	4,6
Sjefskokker	50	5	109	2,0
Internett-teknikere	50	5	102	17,1

Teknikere innen telekom	50	4	102	2,9
Barnehage- og skolefritidsassistenter mv.	50	27	126	0,1
Andre pleiemedarbeidere	50	3	102	
Skogbrukere	50	3	76	4,4
Havbruksarbeidere	50	6	160	1,0
Gulv- og flisleggere	50	4	147	3,2
Mekanikere innen flytekniske fag	50	3	74	2,2
Operatører innen produksjon av betong mv.	50	20	150	3,6
Operatører innen metallflatebehandling	50	7	66	100,0
Operatører innen plastprodukter	50	15	68	1,6
Operatører innen treforedling	50	8	57	1,0
Andre stasjonære maskinoperatører	50	22	111	
Jernbanetraffikkoperatører	50	3	72	25,2
Bussjåførere og trikkeførere	50	14	127	0,4
Kran- og heisførere mv.	50	14	117	3,3
Truckførere	50	3	80	3,9
Renholdere i private hjem	50	3	108	13,0
Bilvaskere	50	2	81	1,0
Vinduspussere	50	3	145	31,9
Hjelpearbeidere i husdyrproduksjon	50	2	84	4,1
Hjelpearbeidere i gartneri mv.	50	4	167	5,2
Hjelpearbeidere i bygg	50	3	154	0,7
Andre hjelpearbeidere i industri	50	2	104	

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Metodisk vedlegg

Utvalg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av virksomheter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle virksomheter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle virksomheter med mer enn 100 ansatte i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting med i utvalget. De er med fordi dette ofte er virksomheter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etterspør. Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (2-sifret NACE).

Innsamling av data

Det stilles i alt åtte spørsmål i undersøkelsen, hvorav de syv første benyttes i denne artikkelen, se spørreskjema i slutten av vedlegget. De utvalgte bedriftene blir bedt om å svare på internett eller postalt. I undersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen.

Analyse

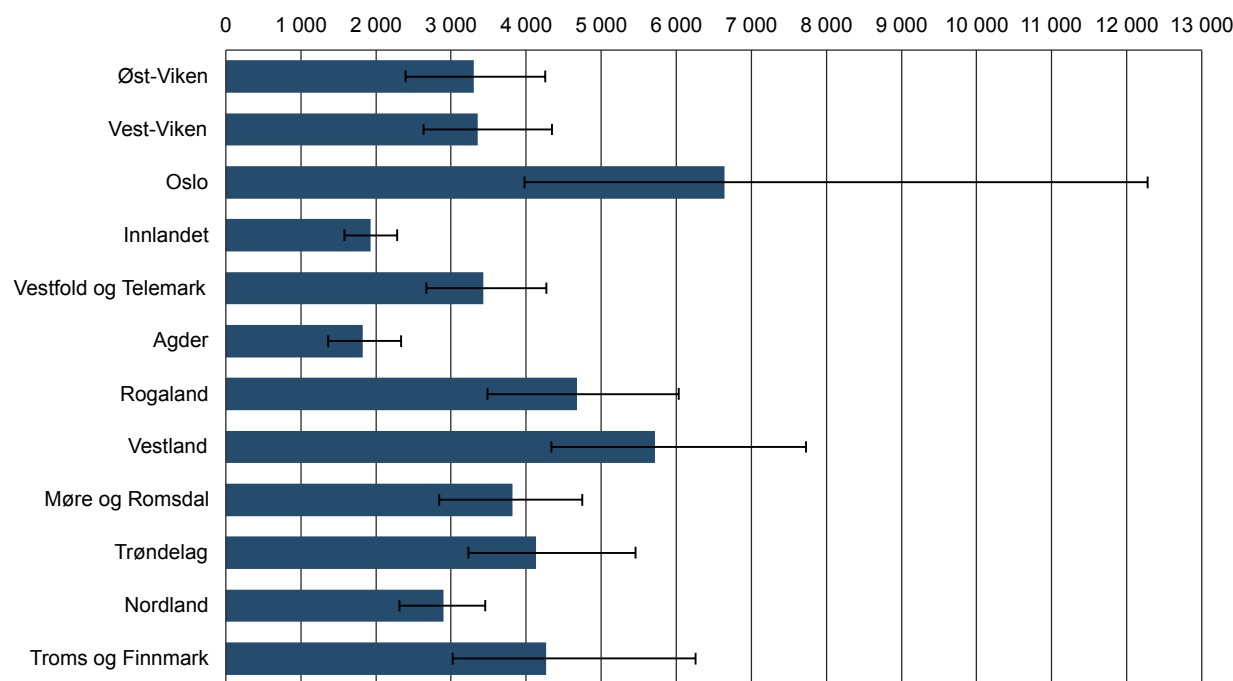
I de tilfellene der resultatene på landsbasis skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektningen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektet i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen.

Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til virksomhetenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

Usikkerhet

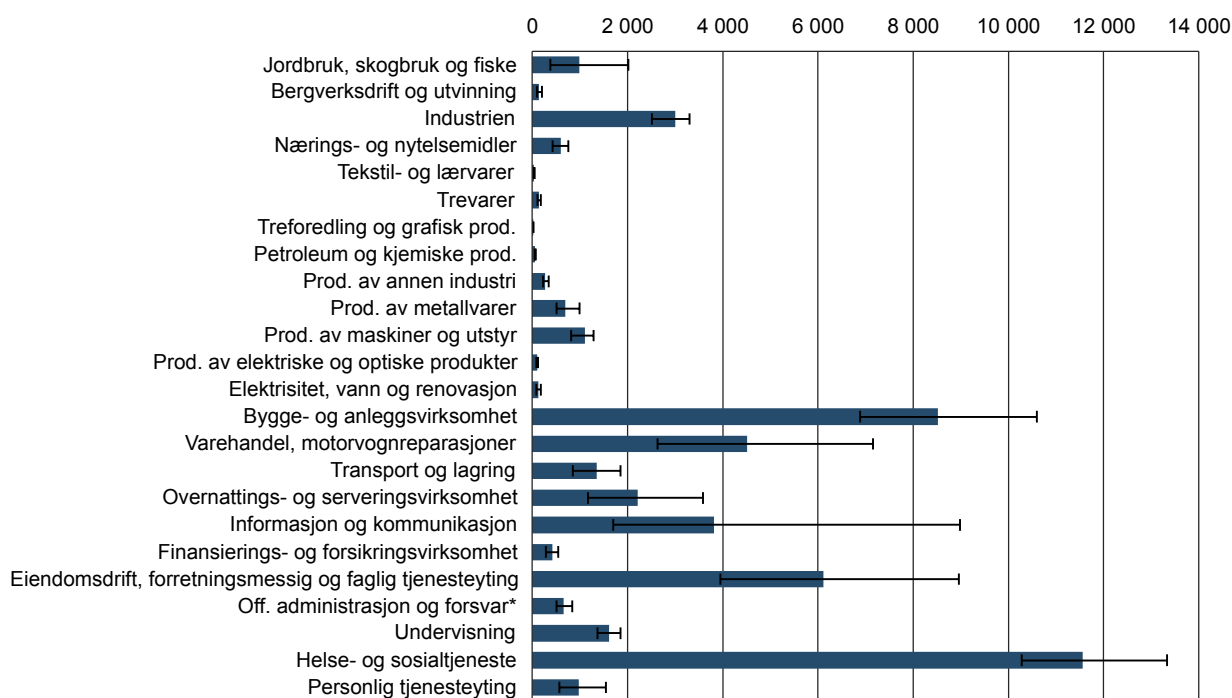
Det vil knytte seg usikkerhet til disse estimatene. Jo

Figur 11. Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter fylke.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

Figur 12. Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter næring.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse 2021

mer detaljert kjennetegn det søkes på, desto større er usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for yrker enn det vil være for estimatene for næringer. Dette fordi det er færre virksomheter som har oppgitt mangel på et yrke enn innen en næring, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel sammenliknet med andre.

NAV har beregnet konfidensintervall for estimert mangel på arbeidskraft. Den faktiske mangelen vil

med 95 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figurene. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan kontaktes dersom det ønskes mer utdypende informasjon om estimering av mangel på arbeidskraft og beregning av konfidensintervaller.

Spørreskjema

1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag

Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre virksomheter, men som er ansatt hos dere.

Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.

Antall ansatte i dag:

2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.

Sett kun ett kryss.

Flere enn i dag

Like mange som i dag

Færre enn i dag

3. Har bedriften de siste tre månedene forsøkt å rekruttere inn personer uten å få tak i rett/ønsket kompetanse?

Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med forsøkt å rekruttere menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.

Ja, vi fikk ikke ansatt noen → *Gå til spørsmål 4.*

Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse → *Gå til spørsmål 4.*

Nei → *Gå til spørsmål 6.*

4. Hva skyldes dette:

Ingen/for få kvalifiserte søkere (*Gå til spørsmål 5*)

Annet (*Gå til spørsmål 6*)

5. Innen hvilke yrker har dere forsøkt å rekruttere inn personer uten å få tak i rett/ønsket kompetanse, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.

6. Har bemanningen i din virksomhet blitt direkte påvirket av koronasituasjonen?

(Flere kryss mulig)

- Ja, har sagt opp ansatte
- Ja, har permittert ansatte *(Hvis ja, skal også spørsmål 7 besvares. Hvis nei, gå til spørsmål 8)*
- Ja, har oppbemannet
- Nei

7. Er det sannsynlig at din virksomhet må si opp noen av de permitterte i løpet av de neste 6 månedene?

(Bare om man har svart «Ja, har permittert ansatte» under spørsmål 6)

- Ja
- Nei
- Alle de permitterte er tilbake i arbeid

8. For den siste personen dere rekrutterte, hvilke rekrutteringskanaler ble benyttet for denne stillingen? Oppgi her samtlige kanaler som ble brukt i rekrutteringsprosessen. Huk av på siste alternativ hvis dere ikke har rekruttert personer de tre siste årene.

(Flere kryss mulig)

- Aviser, tidsskrifter eller andre trykte medier
- Arbeidsplassen.no
- Andre stillingsdatabaser på internett (f.eks. finn.no)
- Egen hjemmeside
- Rekrutteringsbistand fra NAV
- Via NAV-tiltak (arbeidspraksis, lønnstilskudd mv.)

- Sosiale medier (LinkedIn, Facebook, Twitter o.l.)
- Rekrutteringsfirma, vikarbyrå eller lignende
- Intern rekruttering
- Eget nettverk/bekjentskapskrets
- CV-database på internett
- Personen som ble rekruttert tok selv kontakt, uten at stillingen ble gjort kjent gjennom andre rekrutteringskanaler
- Annet: _____
- Har ikke rekruttert noen personer de tre siste årene

